

รายงานวิจัย
ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินปี 2555

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เรื่อง

ศึกษาและสร้างฐานข้อมูลความหลากหลายของปักษีพรรณ
ในพื้นที่โครงการ อพ.สธ.

Studies and establish birds biodiversity data base in area of
Plant Genetic Conservation Project under the Royal Initiative of
Her Royal Highness Princess Maha Chakri Siridhorn.

รศ.วีณา เมฆวิชัย ¹

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานวิจัย

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินปี 2555

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เรื่อง

ศึกษาและสร้างฐานข้อมูลความหลากหลายของปักษีพรรณ
ในพื้นที่โครงการ อพ.สธ.

Studies and establish birds biodiversity data base in area of
Plant Genetic Conservation Project under the Royal Initiative of
Her Royal Highness Princess Maha Chakri Siridhorn.

c

รศ.วีณา เมฆวิชัย

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2555 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ที่ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัยในพื้นที่ และขอขอบคุณภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้าน

บทคัดย่อ

ฐานข้อมูลความหลากหลายของปักษาพรรณ ใน 6 พื้นที่ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามกุมารี พบนกทั้งหมด 195 ชนิดเป็นนกประจำถิ่น 176 ชนิด นกอพยพ 47 ชนิด นกอพยพผ่าน 2 ชนิดและนกอพยพมาวางไข่ 1 ชนิด จัดเป็นนกหายาก 3 ชนิดคือนกเปล้าหน้าเหลือง นกอีแพรดคิ้วขาว และนกกกระทุง นกที่พบบ่อย 16 ชนิดคือนกคัคคูหงอน นกแอ่นพันธุ์หิมาลัย นกเปล้าอกสีม่วงน้ำตาล นกกระแตหาด เหยี่ยวผึ้ง เหยี่ยวนกระจอกเล็ก เหยี่ยวออสเปร เหยี่ยวภูเขานกเอี้ยงหัวสีทอง นกจู้เต็นเขาหินปูน นกกาบบัว นกพญาไฟสีเทา นกกระเบื้องคอขาว นกจับแมลงสีฟ้า นกเต่าลมตง และนกแก้วหัวแพร

คำสำคัญ: bird data base, bird diversity

Abstract

Bird diversity data base from 6 areas of Plant Genetic Conservation Project under the Royal Initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Siridhorn were established. One hundred and ninety five bird species were recorded, 176 were residential bird, 47 were winter visitor, 2 were passage migrant and only one was breeding visitor bird. Three species were classified as rare birds namely Pompadour Pigeon, White-browed Fantail and Spot-billed Pelican, and 16 species were uncommon as the following list: Chstnut-winged Cuckoo, Himalayan Swiftlet, Orange-breasted Green Pigeon, River Lapwing, Oriental Honey-Bazzard, Besra, Osprey, Mountain Hawk-eagle, Golden-crested Myna, Limestone Wren Babbler, Painted Stork, Ashy Minivet, White-throated Rock-Thrush, Verditer Flycatcher, Forest Wagtail and Blossom-headed Parakeet.

Keywords: bird data base, bird diversity

สารบัญ	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สรุปผล.....	5
เอกสารอ้างอิง.....	7
ประวัตินักวิจัย.....	8

เลขหมู่

เลขทะเบียน 015891

วัน, เดือน, ปี 15 พ.ค. 56

สรุปผล

ฐานข้อมูลนกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2554 จำนวนพื้นที่ศึกษา 6 แห่งดังนี้

1. เขื่อนสิรินธร ระหว่างวันที่ 2-5 ธันวาคม 2548
2. เขื่อนภูมิพล ระหว่างวันที่ 27-29 พฤษภาคม 2550
3. เขาวังเขมร ระหว่างวันที่ 19-21 กุมภาพันธ์ และ 11-13 มิถุนายน 2553
4. เขื่อนวชิราลงกรณ ระหว่างวันที่ 27-29 พฤษภาคม 2554
5. เขาเขี้ยว ระหว่างเดือน มกราคม 2550 2553 และ 2554
6. อุทยานแห่งชาติทับลาน (ครบุรี) ระหว่างวันที่ 19-21 กรกฎาคม และ 5-7 ธันวาคม 2540

จำนวนนกที่พบทั้งหมด 195 ชนิดมีสถานะภาพตามฤดูกาลดังนี้

นกประจำถิ่น	176	ชนิด
นกอพยพ	47	ชนิด
นกอพยพผ่าน	2	ชนิด
นกอพยพทำรังวางไข่	1	ชนิด

ความชุกชุมในประเทศไทยจัดเป็นนกหายาก 3 ชนิด คือ

1. นกเป็ดน้ำเหลือง	พบที่เขาวังเขมร
2. นกอีแพรดคิ้วขาว	พบที่เขาวังเขมร
3. นกกระทง	พบที่เขาเขี้ยว

เป็นนกที่พบไม่บ่อย 16 ชนิดคือ

1. นกคัคคูหงอน	พบที่เขื่อนวชิราลงกรณ
2. นกแอนฟันธุ์หิมาลัย	พบที่เขื่อนวชิราลงกรณ
3. นกเป็ดน้ำดำหัว	พบที่เขื่อนสิรินธร
4. นกกระทง	พบที่เขื่อนวชิราลงกรณ
5. เหยี่ยวนกกะจอกเล็ก	พบที่เขื่อนวชิราลงกรณและเขาวังเขมร
6. นกเอี้ยงหัวสีทอง	พบที่เขาเขี้ยวและเขาวังเขมร
7. นกจิ้งจอกหางดำ	พบที่เขาวังเขมร
8. เหยี่ยวผึ้ง	พบที่เขาวังเขมร

9. เขี้ยวออสเปอร์	พบที่เขาวังเขมร
10. เขี้ยวภูเขา	พบที่เขื่อนภูมิพล
11. นกกาบบัว	พบที่เขายะยิว
12. นกพญาไฟสีเทา	พบที่เขื่อนสิรินธร เขายะยิว และเขื่อนวชิราลงกรณ
13. นกกระเบื้องคอขาว	พบที่เขายะยิว
14. นกจับแมลงสีฟ้า	พบที่นครบุรีและเขาวังเขมร
15. นกเด้าลมดง	พบที่เขายะยิว

ลำดับ	สถานที่/ที่ตั้ง	จำนวนชนิด นกที่พบ	ชนิดนกที่พบ	
			หายาก	พบบ่อย
1	อุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง	65	-	1. นกจับแมลงสีฟ้า
2	เขื่อนสิรินธร	37	-	1. นกเปล้าอกสีม่วงน้ำตาล 2. นกพญาไฟสีเทา
3	เขื่อนภูมิพล	58	-	เขี้ยวภูเขา
4	เขายะยิว	67	นกกระทง	1. นกเอี้ยงหัวสีทอง 2. นกกาบบัว 3. นกพญาไฟสีเทา 4. นกกระเบื้องคอขาว 5. นกเด้าลมดง
5	เขาวังเขมร	99	1. นกเปล้าหน้าเหลือง 2. นกอีแพรดคิ้วขาว	1. เขี้ยวผึ้ง 2. เขี้ยว นกกระทงเล็ก 3. นกเอี้ยงหัวสีทอง 4. นกจู้เต็นเขาหินปูน 5. เขี้ยวออสเปอร์ 6. นกจับแมลงสีฟ้า
6	เขื่อนวชิราลงกรณ	62	-	1. นกคัคคูหงอน 2. นกแอนพันธุ์หิมาลัย 3. นกกระทง 4. เขี้ยว นกกระทงเล็ก 5. นกพญาไฟสีเทา

16. นกแก้วหัวแพร

พบที่ครบุรี

ตารางแสดงชนิดนกที่พบทั้งหมด นกหายากและนกที่พบไม่บ่อยใน 6 พื้นที่

เอกสารอ้างอิง

จารุจินต์ นภิตภักดิ์, กานต์ เลขกุล และวัชรระ สงวนสมบัติ 2555. คู่มือศึกษาธรรมชาติหมอบุญส่ง เลขกุล นกเมืองไทย. บริษัทด้านสุธาการพิมพ์ จำกัด กรุงเทพฯ. 459 หน้า.

Meckvichai,W.,Kamsomdee,P.,Aratrakorn,S.,Rachawong,P.,Kowprasit,T.,and Teintong,C.

2001. Bird Biodiversity and Density in Project of Reforestation as the Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Tap- Lan National Park, Umphoe Khonburi, Changwat Nakorn Rachasrima. Document from the conference of Thai Resources : conservation and development, sense of Thai-researchers. 21-23 June. p73-79.

Uttaruk, P and Meckvichai, W. 2003. Comparision of Bird Communities between Forest Edge and Forest Interior of Mixed Deciduous Forest, Khao Wang Khamen, Kanchanaburi Province . Proceeding from the conference of Thai Resources: Natural of Life. 9-15 May 2003. pp 253-261.

ประวัติคณะวิจัย

1. รศ. วิณา เมฆวิชัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)   นางวิณา เมฆวิชัย
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mrs. Wina Meckvichai
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน   3 1013 00156 54 0
3. ตำแหน่งปัจจุบัน   รองศาสตราจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทรศัพท์   02-218-5252
โทรสาร   02-218-5256
E-mail   wina.m@chula.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

2514 วท.บ. (ชีววิทยา)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2520 วท.ม. (สัตววิทยา)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2526 Diploma in Wildlife Ecology	(Unesco course) Indonesia

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ   กายวิภาคศาสตร์ ความหลากหลายชนิดนกและการอนุรักษ์

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 หัวหน้าโครงการวิจัย: ชื่อโครงการวิจัย

- 7.1.1 Morphology and Ecology of Red Junglefowl. HCMR, Japan. 2004-2007
- 7.2.2 โครงการแพร่กระจายและจำนวนประชากรไก่ป่า งบประมาณ 2547-2550
- 7.2.3 ค่ายอนุรักษ์นกยูงในท้องถิ่น โครงการวิทยาเพื่อพื้นที่นุ ทนพัฒนาวิชาการ จุฬาฯ 2551-2555
- 7.2.4 จัดทำฐานข้อมูลและศึกษาวิจัยความหลากหลายทางพันธุกรรมของไก่ฟ้าไก่ป่าไทย โครงการพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ทนพัฒนาวิชาการ จุฬาฯ 2551-2555

7.2.5 ฐานข้อมูลความหลากหลายของปีกษาพรรณในพื้นที่โครงการอพ.สธ. งบประมาณ
2553-2555

7.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว (ผลงานวิจัย)

7.2.1 Book

- วีณา เมฆวิชัย และคณะ. 2551. หนังสือคู่มือค่ายอนุรักษ์นกยูง สำหรับเยาวชน. บริษัทพรินท์แอนด์
(ประเทศไทย) จำกัด. 60 หน้า.
- วีณา เมฆวิชัย และคณะ. 2551. คู่มือการอบรมทางวิชาการเรื่องการอนุรักษ์นกยูง. บริษัทพรินท์แอนด์
(ประเทศไทย) จำกัด. 78 หน้า.
- วีณา เมฆวิชัย และสุทธิพงษ์ อาศิริพจน์ 2552. สันฐานวิทยาของชนไก่ฟ้าไก่ป่าในประเทศไทยและการ
จำแนกชนนก บริษัทพรินท์แอนด์ ประเทศไทย จำกัด. 90หน้า
- วีณา เมฆวิชัย. 2553. นกในหมู่เกาะแสมสาร. บริษัทพรินท์แอนด์ (ประเทศไทย) จำกัด. 92 หน้า
- วีณา เมฆวิชัย สุทธิพงษ์ อาศิริพจน์ เลอสรรงค์ วศิโนภาส. 2554. คู่มือกิจกรรมชุมนุมนักปักษีวิทยารุ่นเยาว์.
จากหนังสือคู่มือกิจกรรมนักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์ จัดพิมพ์โดย อพ.วช. หน้า190-212
- วีณา เมฆวิชัย. 2554. ความหลากหลายและสถานะสภาพนกในหมู่เกาะทะเลไทย. บริษัทพรินท์แอนด์ มี
(ประเทศไทย) จำกัด. 104 หน้ามาลินี ฉัตรมงคลกุล และ ชิตชัย จันทร์ตั้งสี. 2548. *เพลงก็่ตอน*.
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี. บริษัท เวิร์ค สแควร์ จำกัด กรุงเทพฯ. 352 หน้า.
- Meckvichai, W. and Dulayanurak, V. 2010. Morphology of captive Red Junglefowl and two
local Hybrids (Kai to and Kai Mae Hong Son). *Chicken and Human in Thailand: Their
multiple relationships and domestication. The Siam Society under Royal Patronage.*, p
329-339.
- Meckvichai, W., Wongchampa, T., Morathop, S., and Leotrarakul, A. 2010. Morphological
characteristics of native northern Thai chickens. *Chicken and Human in Thailand: Their
multiple relationships and domestication. The Siam Society under Royal Patronage.*, p
340-351.
- Yasuko, I., Takao, O., Takashi, A., Hideki, E., Yoshihiro, H., Morathop, S., Meckvichai, W., and
Akishinomiya, F. 2010. Characterization of native Thai chickens by analysis of skull

shape. Chicken and Human in Thailand: Their multiple relationships and domestication. The Siam Society under Royal Patronage., p 374-383.

Endo, H., Meckvichai, W., Takuya, I., Hiroshi, K., Takashi, A., and Takeo, S., 2010.

Establishment of three dimensional image analysis techniques in domesticated fowls *Gallus gallus domesticus*. Chicken and Human in Thailand: Their multiple relationships and domestication. The Siam Society under Royal Patronage., p 384-395.

7.2.2. Journal and articles

วีณา เมฆวิชัย ญัฐพงศ์ วงษ์ขุ่ม สุทธิพงศ์ อาศิรพจน์ พนิดา กรุดทอง พรชนก เอกเอี่ยมณี และ จิรวัดน์ คำแก้ว. 2554. การเลือกพื้นที่ทำรังวางไข่และประชากรของนกขาปีไทน *Caloenas nicobarica* Linn, 1758 และนกกลุ่มพู่ขาว *Ducula bicolor* Scopoli, 1786 บนเกาะปาหยัน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน เอกสารการประชุมวิชาการประจำปีครั้งที่ 5 ชมรมปฏิบัติงาน วิทยาการ อพ.สธ. 3-5 พฤศจิกายน 2554 จังหวัดนครราชสีมา. หน้า 2-8.

Pinyopich, P., and Meckvichai, W., 2007. Genetic diversity of Thai Red Junglefowl base on microsatellite DNA. Proceeding of The 2007 HCMR Congress 16 March 2007. Pp.1-8.

Sodhi, S., Astuti, A., Diesmos, A. C., Ericson, P, Fernandopulle, N., Kotagama, S., Kudavidanege, E., Lim, H. C., Lee, B., Lim, S., Lin, Y., Lohman, D. J., Meckvichai, W., Miranda, H., Moyle, R., Ong, P., Pan, K. A., Prawiradilaga, D., Rahman, M. A., Rahmani, A., Sheldon, F., Stoeckle, M., Sulandari, S., Wang, L. K., Winker, K. 2007. Barcoding Indo-Malayan birds. The Raffles Bulletin of Zoology 55:16-17.

Meckvichai, W., Asirapoj, S., Wanghhongsa, S. and Pitdamkham, C. 2007. Status and distribution of Green Peafowl in Thailand. Second International Field Ecology Symposium, Biodiversity Management. KMUTT, 25-28 January 2007.

Meckvichai, W., Asirapoj, S., Wanghhongsa, S. and Pitdamkham, C. 2007. The distribution and abundance of green peafowl *Pavo muticus* in Thailand. 4th International galliformes symposium. Chengdu, Sichuan, China 14-21 October 2007.

Vasinopas, L., Chaisuekul, C., and Meckvichai, W., 2009. Bird species diversity in Phu Khao Tong area Khang Hoi District, Saraburi Province after reservoir construction. 4pp. The 35 th The Congress on Sciences and Technology of Thailand. October 15-17, 2009.

- Choicharoen, T., Meckvichai, W., and Nipanun, T., 2009. Morphological description in plumage changes of Red Junglefowl (*Gallus gallus spadiceus*) in captivity. 5pp. The 35th The Congress on Sciences and Technology of Thailand. October 15-17, 2009.
- Dumkeaw, J., Meckvichai, W., and Parriyanonth, P., 2009. Seasonal distribution of Green Peafowl (*Pavo muticus* Linnaeus, 1766) in Pa Miang Subdistrict, Doi Saket District, Chiangmai Province. 3pp. The 35th The Congress on Sciences and Technology of Thailand. October 15-17, 2009.
- Pinthong, T. and Meckvichai, W., 2009. Influence of predator abundance and human activities on Green Peafowl (*Pavo muticus*) abundance in Huai Kha Khaeng Wildlife Sanctuary. 5pp. The 35th The Congress on Sciences and Technology of Thailand. October 15-17, 2009.
- Thawonwan, P., Meckvichai, W. and Pinyopit, P. 2009. Genetic variation of Green Peafowls *Pavo muticus* Linnaeus, 1766 in northern and western Thailand based on microsatellite DNA. *Journal of wildlife in Thailand* 16(1):72-82.
- Meckvichai, W., and Asirapoj, S., 2010. Vocalization of red jungle fowl *Gallus gallus spadiceus* in Huai Kha Khaeng Wildlife Breeding Station, Uthai Thani Province. 5th International Galliformes Symposium. 7-10 November 2010. Chiangmai, Thailand. p 77.
- Asirapoj, S., and Meckvichai, W., 2010. Distribution of green peafowl *Pavo muticus imperator* after human disturbance and reintroduction at Mae Wong National Park, Kamphang Petch Province. 5th International Galliformes Symposium. 7-10 November 2010. Chiangmai, Thailand. p 89.
- Wiwegweaw, A. and Meckvichai, M., 2011. Genetic variation of captive green peafowl *Pavo muticus* in Thailand based on D-loop sequences. *International Journal of Galliformes Conservation* 2: 38 – 42.